

Input op consultatie DNB/AFM 'Beleidsregel Deskundigheid'

vanuit KPS-werkgroep Pension Fund Governance

8 november 2010

Inleiding

De Kring van Pensioenspecialisten (KPS) acht Pension Fund Governance van groot belang. Daarom heeft binnen KPS een werkgroep zich de afgelopen periode bezig gehouden met de voortgang van de implementatie van Pension Fund Governance. De werkgroep rekent de Deskundigheid van Bestuurders en Beleidsbepalers tot een van de belangrijke pijlers van PFG.

De werkgroep Pension Fund Governance (PFG) bestaat uit een gemêleerd gezelschap van deskundigen die deelnemer zijn van KPS. Zij zijn onder meer werkzaam als consultant, bestuurder, advocaat, toezichthouder of uitvoerder in de pensioenbranche. De voltallige werkgroep PFG bestaat uit ca. 25 deelnemers van de KPS. De reactie van de werkgroep ligt in het verlengde van de in januari 2010 uitgebrachte notitie van de werkgroep PFG met de titel "PFG, het kan eenvoudig (en) beter" (genoemde notitie is op te vragen bij het secretariaat van KPS).

Verantwoording van deze notitie

Deze notitie vormt het resultaat van de discussies die in de werkgroep PFG zijn gevoerd en is gebaseerd op de brede praktijkervaring van de leden van de werkgroep. De conclusies en aanbevelingen worden gedragen door de leden van de werkgroep. Het bestuur van KPS heeft kennis genomen van deze notitie, kan zich vinden in de aanpak van de werkgroep en onderschrijft het belang van het verbeteren van de toepassing van PFG in lijn met de door de werkgroep gedane aanbevelingen.

Deelnemers van de werkgroep die hebben bijgedragen aan deze notitie zijn:

- Tom Dimmendaal
- Ambika Gangapersadsing
- Ernő Kalmár
- Wim Koeleman (voorzitter)
- Louis Kuypers
- Marianne Meijer-Zaalberg
- Bart-Jan van Miltenburg
- Piet Hein Oyens
- Henk-Jan Strang
- John Westerbrink

Inleiding

In het licht van de kredietcrisis en de daaruit voortgekomen aandacht voor deskundigheid van bestuurders en commissarissen, hebben DNB en de AFM het beleid met betrekking tot de toetsing van deskundigheid van beleidsbepalers geëvalueerd. De hierdoor verkregen inzichten, maar ook recente (inter)nationale ontwikkelingen op het gebied van deskundigheid, zijn verwerkt in een concept voor een beleidsregel deskundigheid die ter consultatie is aangeboden.

Het doel van deze beleidsregel is te verduidelijken welke eisen DNB en de AFM stellen aan deskundigheid van beleidsbepalers van de onder hun toezicht staande ondernemingen en welke aspecten zij bij de toetsing in aanmerking nemen.

De beleidsregel ziet op deskundigheid van beleidsbepalers van alle ondernemingen die onder de Wet op het financieel toezicht (Wft), de Pensioenwet (Pw), de Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) en de Wet toezicht trustkantoren (Wtt) vallen. Het gaat om ondernemingen die ofwel onder toezicht staan van DNB, ofwel onder toezicht staan van de AFM, ofwel onder gezamenlijk toezicht staan. Na de inwerkingtreding van de Wijzigingswet Financiële Markten 2011, waarmee het deskundigheidsvereiste in de Wft ook van toepassing wordt op leden van toezichthoudende organen, zoals commissarissen, zal de beleidsregel ook van toepassing zijn op leden van toezichthoudende organen.

Beleidsbepalers die aantreden na inwerkingtreding van deze beleidsregel zullen op deskundigheid worden getoetst op basis van deze beleidsregel. Beleidsbepalers die voor inwerkingtreding van deze beleidsregel al eerder getoetst zijn op deskundigheid en al werkzaam zijn als beleidsbepaler, worden na inwerkingtreding van deze beleidsregel niet opnieuw getoetst. Een hertoetsing van deze beleidsbepalers vindt alleen plaats op het moment dat zich feiten en omstandigheden voordoen die een redelijke aanleiding geven tot hertoetsing. De hertoetsing gebeurt in dat geval met toepassing van deze beleidsregel. De beleidsregel deskundigheid van de AFM (Stcrt. 2008, nr. 69, pag. 21) wordt bij de inwerkingtreding van deze beleidsregel ingetrokken.

Met deze beleidsregel brengen de toezichthouders tot uitdrukking dat deskundigheid bestaat uit kennis, vaardigheden en professioneel gedrag en dat deskundigheid onder meer blijkt uit de opleiding, werkervaring en competenties van de beleidsbepaler en de toepassing daarvan in de praktijk.

Voor beleidsbepalers van (beroeps)pensioenfondsen gelden de deskundigheidsgebieden zoals genoemd in artikel 30, derde lid van het Besluit uitvoering PW en WVB. Omdat KPS zich nu eenmaal primair bezighoudt met pensioenen, beperken wij ons tot de toepassing op het terrein van de Pensioenwet.

DNB en de AFM geven belanghebbenden de gelegenheid commentaar te leveren op dit concept van de beleidsregel. DNB en de AFM hebben hierbij de volgende specifieke vragen aan belanghebbenden:

(i) Bent u het eens met de strekking van deze beleidsregel? Zo niet, waarmee bent u het oneens en om welke redenen?

(ii) Voorziet u problemen bij de implementatie van deze beleidsregel? Zo ja, welke problemen

voorziet u, om welke redenen en hoe kan dit naar uw mening worden voorkomen, dan wel worden opgelost?

(iii) Welke aanpassingen acht u noodzakelijk?

Conclusie en samenvatting

De werkgroep ziet het ontwerp voor de beleidsregel in combinatie met het "voorontwerp voor wijziging van de Pensioenwet inzake aanpassing van het bestuursmodel voor pensioenfondsen" (SZW) als een belangrijke aanzet tot het op een hoger niveau brengen en het verder opschalen van de deskundigheid van de organen van een pensioenfonds. Het al uitgewerkte model en de twee nog nader uit te werken bestuursmodellen zullen daar naar verwachting eveneens toe bijdragen.

De werkgroep juicht de aanscherping van de eisen aan deskundigheid toe die in de beleidsregel en het voorontwerp zijn uitgewerkt. In de consultatie op het voorontwerp is de werkgroep daar al uitvoerig op ingegaan in haar notitie aan SZW van 26 oktober 2010 en zij beperkt zich hier dan ook tot een verwijzing naar genoemde notitie. De werkgroep benadrukt echter in deze consultatie dat zij van mening is dat er tussen de verschillende interne toezichtorganen geen onderscheid dient te worden gemaakt in taken en bevoegdheden.

Opmerkingen van de werkgroep op basis van de praktijkervaring

De beleidsregel richt zich op alle financiële instellingen (gerubriceerd in groep A t/m C). Onder andere pensioenfondsen en (her)verzekeraars vallen onder groep A. Voor groep A geldt te allen tijde hoofdstuk 1 van het document, waarin de algemene bepalingen omtrent deskundigheidstoetsing van beleidsbepalers worden omschreven. De algemene opmerking van de werkgroep is dat de beleidsregel inhoudelijk niet veel toevoegt, zeker nu voor pensioenfondsen verwezen wordt naar de al bestaande regels in de PW. Dat weerhoudt de werkgroep er niet van een reactie te geven. De werkgroep is van mening dat DNB scherpere regels moet stellen aan het bestuur van pensioenfondsen en pleit voor krachtiger intern toezicht zoals verwoord in haar notitie aan SZW. Immers kennis, vaardigheden en professioneel gedrag waarover de beleidsnotitie schrijft zijn niet alleen door (beleid)regels af te dwingen.

De werkgroep mist in de beleidsregel bepaalde bevoegdheden van het intern toezicht. Zij doet daarom de aanbeveling om het interne toezichtorgaan van een pensioenfonds bevoegdheden te geven, zodanig dat het toezicht eisen kan stellen aan de kwaliteit van het bestuur. Daarmee wordt de gewenste kwaliteit expliciet en afdwingbaar. Het interne toezichtorgaan zou normen op basis van best practices moeten formuleren en deze als leidraad aan het bestuur moeten kunnen voorleggen. Via monitoring van deze leidraad kan het toezicht gestalte krijgen. Wanneer het pensioenfondsbestuur verzuimt deze leidraad in voldoende mate na

te komen, dan dient het toezichtorgaan het bestuur in gebreke te kunnen stellen en een plan van aanpak te eisen. Indien het bestuur daar niet op in gaat, moet het intern toezichtorgaan bevoegd (en misschien zelfs verplicht) zijn om DNB te informeren. Vervolgens zou DNB binnen een vastgestelde termijn (bijv. 6 weken) een terugkoppeling moeten geven van de te nemen maatregelen.

De werkgroep realiseert zich dat bij ondernemingspensioenfondsen in het geval dat bestuurders in dienst zijn van de sponsor, de rol van de visitatiecommissie c.q. het intern toezicht lastiger kan liggen. Omdat bijvoorbeeld de visitatiecommissie in een lastige positie kan komen met betrekking tot de opdrachtgever, pleit de werkgroep voor een verplichte rapportage van de visitatiecommissie zodat bijvoorbeeld bij overgang naar een andere visitatiecommissie of ander toezichtorgaan er sprake is van overdracht en expliciete aanvaarding van de oude naar de nieuwe visitatiecommissie.

De werkgroep heeft vervolgens de vraag gesteld hoe kan worden gerealiseerd dat in het hiervoor beschreven proces alle betrokken partijen samenwerken aan een niveau van vertrouwen, zonder dat alles wordt dichtgetimmerd door regelgeving. Daarover concludeert de werkgroep dat besturen zelf hun bestuursleden moeten kunnen benoemen, waarbij de benoemende partijen bestuursleden kunnen aandragen, maar de benoeming door het bestuur in vrijheid en op basis van de eigen verantwoordelijkheid plaatsvindt. Een ander, veel verdergaand idee is het opzetten van open pensioenfondsen, waarvoor ieder vrij kan kiezen, maar wel de verplichting geldt om zich aan te sluiten bij een pensioenfonds (gelijk aan de opzet van de zorgverzekering). Dit vraagt echter een zeer ingrijpende wijziging van het model, waarover uiteraard breder moet worden nagedacht. Maar zolang deelnemers verplicht deelnemen in hun pensioenfonds en geen individueel keuzerecht hebben denkt de werkgroep dat er hoge eisen mogen en moeten worden gesteld aan de besturing van de fondsen.

Antwoorden op gestelde vragen

(i) Bent u het eens met de strekking van deze beleidsregel?

Ja, de werkgroep is het eens met de strekking van de beleidsregel. Deze zou voor de pensioensector aan duidelijkheid winnen door de schakelbepaling te vervangen door de tekst van de genoemde bepalingen.

Zo niet, waarmee bent u het oneens en om welke redenen? De verwijzing is dus niet gelukkig

(ii) Voorziet u problemen bij de implementatie van deze beleidsregel?

Ja, wij denken dat een jaar te kort is en dat bevoegdheden moeten worden gegeven aan intern toezicht om de beoogde verhoging van de deskundigheid af te dwingen.

(iii) Welke aanpassingen acht u noodzakelijk?

Geef intern toezicht bij pensioenfondsen een rol bij het implementeren van de deskundigheidsregels.